

OSLO FOR ALLE

Nummer 2 • 2023

nfu

Norsk Forbund for
Utviklingshemmede

Med fokus på
menneskerettigheter

Valgdebatt før kommunevalget 2023

Tema: Hvordan vil partiene sikre gode og likeverdige tjenester for mennesker med funksjonsnedsettelse i Oslo

Tid: Tirsdag 22. august 2023 kl. 18.00 - 20.00

Sted: Oslo Kongressenter Folkets hus, Youngs gate 21

- NFUs forbundsleder Tom Tvedt vil lede debatten
- Torshovkorpset sørger for kulturelt innslag
- TV BRA vil ta opp sin valgsending fra Oslo i forkant av møtet
- Vi inviterer lokal presse

Møtet er åpent for alle interesserte, så velkommen til politisk debatt!

Valg 2023

I dette nummeret finner du aktuelle saker om kommunevalget, hva partiene svarer og intervjuer. Hva som skjer høsten 2023 finner du på siste side.

Kjære medlem

Nå som sommeren er på hell håper vi i NFU Oslo at alle sammen har med seg noen gode opplevelser som gir næring for høsten.

Som dere kan se på forsiden av bladet, så preges dette nummeret av høstens kommunevalg. Vi vil passe på at politikerne har fokus på rettigheter og muligheter for mennesker med funksjonsnedsettelse, på lik linje med alle andre. Ikke at den enkelte bare blir sett på som pasient eller bruker av tjenester, men som individ og borger med de samme rettigheter og muligheter til gode tilbud i barnehage, skole og utdanning, arbeid og dagtilbud, og til ferie og fritid. Transport, som TT, er også en viktig del av tilbudet som må fungere for at tilbudene skal kunne benyttes.

Vi minner om arrangementet vårt med politisk debatt **tirsdag 22. august kl. 18:00** i Oslo kongressenter Folkets hus.

Alle de største partiene stiller til politisk paneldebatt ledet av vår forbundsleder Tom Tvedt.

Torshov-korpset skal spille for oss. TV BRA kommer før debatten og intervjuer politikere for opptak til sine valgsendinger. Kommer du? Ta gjerne med deg venner og familie! Dette arrangementet er for alle – også de som ikke er medlemmer.

Sett av denne spennende kvelden sammen med oss!

På vegne av styret

Lill Birkelund

Bruk stemmeretten din!

I år er det valg til både kommunestyre og bydelsutvalg. Her skriver vi litt om hvordan du kan stemme.

Valgdagene er søndag 10. og mandag 11. september.

Hvem kan stemme ved valget i Oslo?

- De fleste kan stemme hvis du har fylt 18 år eller fyller 18 år i 2023.
- Valgkortet kommer i postkassen din, hvis du ikke har digital postkasse.
- Du må ha med gyldig legitimasjon (pass, førerkort, nasjonalt ID-kort eller bankkort med bilde).
- Har du behov for å stemme hjemmefra, men ikke har gyldig legitimasjon, kan det godkjennes om du har en ansatt hjemme hos deg som kan bekrefte identiteten din. Se også «Stemme hjemmefra».

Hvor kan du stemme?

- På valgdagene må du stemme i den kommunen du er folkeregistrert i. I Oslo er det 101 valglokaler.
- På valgkortet står det hvilket valglokale som er nærmest deg på valgdagene.

Åpningstider for valglokalene

- Søndag 10. september: kl. 13:00–18:00
- Mandag 11. september: kl. 09:00–21:00

Stemme hjemmefra

Personer med nedsatt funksjonsevne som har problemer med å stemme i et valglokale, kan søke om å få forhåndsstemme hjemmefra. Da kommer det to valgmedarbeidere hjem til deg og mottar stemmen din. Frist for å søke om å stemme hjemmefra er 6. september.

Du kan ringe 23 46 12 12 for informasjon om hvordan du kan søke om å få stemme hjemme.

Forhåndsstemme i Oslo

Vi kan forhåndsstemme 10. august – 8. september. I Oslo er det 29 lokaler hvor du kan stemme på forhånd.

Stemmer du **utenfor** din bydel ved valg til **bydelsutvalg**, får du kun stemme på parti/gruppe, ikke kandidater. Ønsker du da å gi personstemmer til kandidater på listen, må du selv skaffe stemmeseddel fra bydelen din.

Åpningstider for forhåndsstemmelokaler i Oslo

- Mandag til fredag: kl. 10:00–19:00
- Lørdager: kl. 10:00–18:00

Hvordan kan jeg stemme?

1. Gå inn i avlukket og trekk for.
2. Ta stemmeseddelen (rosa) til partiet du vil stemme på ved kommunestyrevalget, og stemmeseddelen (grønn) til partiet du vil stemme på ved valg til bydelsutvalg.
3. Hvis du vil, kan du gi personstemme til en eller flere av kandidatene.
4. Du kan gi personstemme til så mange du ønsker på listen.
5. Brett stemmesedlene med partinavnet inn og feltet for stemping ut – da kan ingen se hva du stemmer. Det skal ikke brukes konvolutt eller annet omslag rundt stemmesedlene.
6. Gå til en valgmedarbeider og vis legitimasjon. Valgmedarbeideren stempler utsiden av stemmesedlene og krysser deg av i manntallet. Stemmesedlene må ha stempel for å bli godkjent.
7. Legg de stemplede stemmesedlene i valgurnene.

Spør en valgmedarbeider i lokalet om du lurer på noe.

Assistanse for å få stemt

Trenger du hjelp til å stemme, kan du ha med deg en hjelper/nærpersion eller be om hjelp i valglokalet. Ta kontakt i valglokalet slik at de er klar over at du vil ha med deg noen inn i selve avlukket.

Alle som oppfyller kravene til stemmerett skal få muligheten til å stemme. Dette gjelder også velgere med nedsatt funksjonsevne eller en utviklingshemming. Det er viktig at det er du selv som avgjør om du ønsker å stemme og selv bestemmer hvem du vil stemme på. Det betyr at ansatte der du bor, andre nærstående eller valgmedarbeidere heller ikke kan bestemme hvem som er «skikket» til å stemme.

Lurer du på noe mer om hvordan du skal stemme kan du sjekke, eller få noen til å hjelpe deg å sjekke, på Oslo kommune sin hjemmeside: <https://www.oslo.kommune.no/politikk/valg/>. Her finner du også informasjon om hvilke partier/grupper som stiller til valg i Oslo, og oversikt over partier og personer som stiller til valg til bydelsutvalgene.

Godt valg!

Sandra Thu Duong Kleven og Olav Grimdalen jr. To aktive NFU-ere.

Det er valg. Hva er viktig for deg?

Vi møter Sandra og Olav

Av Mona Olsen

Oslo for alle har invitert Sandra og Olav på en matbit for å snakke om politikk og valg.

Sandra bor i Grorud bydel. Hun er 18 år og går 3. året på Nydalen videregående

skole i en tilrettelagt klasse. Hun bor hjemme hos foreldrene sine, men ønsker å flytte i egen leilighet om ikke så altfor lang tid. Hun jobber på Oslo produksjon og tjenester (OPT) på Økern en dag i uka. Hun vil gjerne utdanne seg videre innen matstell.

Olav bor i Stovner bydel. Han eier egen leilighet i Tangerudbakken borettslag. Olav er 54 år. Han jobber i Vesthellinga

barnehage på Stovner. Der hjelper han til på kjøkkenet og med andre forskjellige praktiske oppgaver. Han trives godt med det.

Begge er entusiastiske NFU-ere og sitter i styret til NFU Oslo. Sandra er også med i NFUs erfaringsutvalg som medlem fra Oslo. De er begge opptatt av rettigheter og tjenester for alle innbyggere i byen vår, et **samfunn for alle. Det er det som er**

jobben til politikerne. Politikerne kan ikke bare ta hensyn til de som greier seg godt uten bistand, ALLE må med. Det må de sørge for i praksis.

Vi snakker litt om hva som er bra ved byen vår og hva de liker å gjøre på fritida si.

– Jeg synes det er ganske mange tilbud og jeg liker forskjellige aktiviteter. NFU Oslo har fine aktiviteter med riding i Alna og svømming på Røa. Det liker jeg veldig godt. Jeg går også på Bjølsen-klubben på fredager, sier Sandra. Olav istemmer

– Jeg synes også det er bra med tilbud i byen. Jeg liker å gå på konserter og på kino. Det er fint med ledsagerbevis.

– Oslo er en fin by å bo i, men det er viktig med gode tilbud for alle. Det kunne vært flere tilrettelagte fritidsklubber fordi det er mange som trenger aktiviteter.

Hvordan er det å forflytte seg rundt omkring i byen, mellom hjem/jobbskole og fritid?

Sandra forteller:

– Noen ganger bruker jeg T-bane. Jeg har TT med skolekjøring og fritidsreiser. Da kan jeg besøke venner som bor andre steder og komme meg til aktiviteter. Det er kjempeviktig. Jeg vil være aktiv.

– Jeg kommer meg til og fra jobb med offentlig transport. Det går fint, men jeg er veldig glad for TT-fritidsreiser. Det er ikke alltid det er mulig for meg å komme meg rundt med offentlig transport da det er vanskelig for meg å gå litt lengre avstander. På kvelden er det veldig fint å komme raskt og trygt hjem, sier Olav

Begge bruker altså både offentlig transport og TT. Noen distanser er korte

og oversiktlige, da kan offentlig transport være bra nok. Men det å ha mulighet til bruke begge deler i hverdagen er helt nødvendig for å komme seg ut på det man vil.

Hva er den største utfordringen for dere i hverdagen?

Begge har litt forskjellige fysiske utfordringer med syn, balanse og motorikk. (Intervjueren fikk på nært hold observere to svært inkluderende og omtensomme mennesker som bisto hverandre over gangfelt, høye og lave fortauskanter, ujevne steiner og trikkeskiner.)

– Jeg synes det er vanskelig med kanter og snublesteiner. Og noen steder hadde det vært fint med en heis i tillegg til trappa, sier Sandra.

Olav istemmer:

– Jeg synes også det er veldig vanskelig med høye kanter og ting man kan snuble i. På kjøpesentrene er det jo lett å komme seg fram, men butikkene i byen er litt vanskelige med forskjellige trapper og terskler.

– Fordi jeg ikke har sidesyn er det vanskelig for meg med sykler, sparkesykler og noen rullestoler som kjører fort. Jeg greier ikke å reagere raskt nok og har lett for å miste balansen.

– Men på offentlig transport opplever jeg ofte at folk er veldig hjelpsomme og reiser seg for å gi meg setet sitt hvis det er fullt. Det gjør meg glad.

– Det er blitt mye vanskeligere for de av oss som fortsatt er avhengig av å bruke kontanter eller ikke kan bruke internett. For eksempel opplever jeg stadig at de ikke kan gi vekslepenger i drosja og at det er stadig flere steder som ikke tar i mot kontanter. Nå må jeg ha hjelp til å bestille

konsertribletter. Det kunne jeg kjøpe i ei billettluke før.

Hva er det politikerne i byen vår må tenke på slik at vi har en inkluderende by for alle som bor der?

– Heiser og tilgjengelighet. Det må være enkelt for alle å bruke byen, sier Sandra.

– Jeg synes politikerne glemmer vår gruppe. Vi er nedprioritert i mange sammenhenger. Nå som det er færre parkeringsplasser betyr det at de uten HC-parkering bruker HC-plasser. Da er det enda vanskeligere å få parkert for de som trenger HC-parkering, sier Olav.

Begge legger altså stor vekt på at universell utforming er viktig for at alle kan bruke byen vår.

Hva er den viktigste beskjeden du vil gi til politikerne?

– Utdanning, bolig og arbeid er kjempeviktig. Jeg er 18 år og vil også ha mulighet for å flytte i egen leilighet snart. Det er ikke bare de som har utdanning og høy lønn som trenger et eget hjem, sier Sandra.

– De må ta hensyn til alle og være mer oppmerksomme på vår gruppe. Når de sier at det er «vanlige folks tur» må det også gjelde utviklingshemmede og de med funksjonsnedsettelse. Det er FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) som gjelder!, presiserer Olav.

På spørsmål om de skal bruke stemmeretten kommer det et klart og tydelig JA. Sandra skal stemme for første gang.

Det er valg. Hva er viktig for deg?

Ingebjørg Smidt Hundevadt

Vi møter Ingebjørg og Pernille

Av Kirsten Magnus

Ingebjørg Smidt Hundevadt er 30 år. Etter fem år på videregående skole, gikk hun ett år på Peder Morsets folkehøgskole i Selbu.

– Det er det beste året jeg har hatt, sier Ingebjørg. Hun var elev på Folkehøgskolens fleksilinjé, med ulike temaer, deriblant forming.

Ingebjørg trives også veldig godt med jobben sin.

– Jeg jobber i 80 prosent stilling i Oslo Produksjon og Tjenester, i produksjonen. Det var formingslæreren

min, ved Hartvig Nissen skole, som fant stillingen til meg. Den har jeg hatt i fire år. Jeg har alltid vært veldig glad i forming, og i jobben min, syr jeg. Oppdragene er ulike; men det kan for eksempel være å sy gardiner.

I 2016 flyttet Ingebjørg, fra foreldrehjemmet, til egen leilighet på Løren i Oslo. Leiligheten er på nesten 45 kvadratmeter. I tillegg eier hun, sammen med 12 andre, leiligheten, som nyttes av det tilknyttede personalet.

– Der arrangeres det pizzakveld, for alle som vil, en gang i måneden. – Ja, eller taco, da, forteller Ingebjørg.

– Jeg stortrives, gjentar hun. Det er så viktig å eie sin egen leilighet, å selv få velge hvor man vil bo, og med hvem man vil bo sammen med. Og i dette

strøket trives jeg; ikke er det lang vei til jobben heller.

Ingebjørg synes at flere må få eie sin egen bolig, at vi får beholde spesialskoler og spesialklasser, slik som hun selv har gått i, og ikke minst, at det etableres flere VTA-plasser; det vil si, varig tilrettelagte arbeidsplasser.

– Ja, og så bør det nyttes flere bilder i forbindelse med tekst. Jeg har dysleksi, og for meg kan det ofte være vanskelig, for eksempel å lese menyer på restauranter.

– Om jeg skal stemme ved valget? Det vet jeg ikke ennå. Jeg har stemt tidligere, men nå er jeg veldig usikker. Det er så vanskelig å sette seg inn i hva de ulike partiene mener.

Vi treffer **Pernille Sofie Julin Bjerknæs** på Senja, der hun ferierer med familien sin, fisker og koser seg.

Pernille er 26 år. Etter fem år i videregående skole, har hun i to år vært elev ved Peder Morsets Folkehøgskole.

– Det var en flott opplevelse. Jeg lærte så mye nytt. Drømmen er å få gå på denne Folkehøgskolen et tredje år.

– Det første året gikk jeg på Hesteliv- linjen. I det andre året mitt på Folkehøgskolen, var temaet Arbeidstrening. Det året reiste vi, sammen med lærerne, en uke til Kairo i Egypt, til Prince Fluffy Kareem-senteret. Der tok vi hånd om hester, som ikke hadde fått så bra stell.

– Det var også på Folkehøgskolen, at de visste om stiftelsen HELT MED, og det var der jeg fikk hjelp til å søke jobb ved Alna Ridesenter. Vi skrev søknaden sammen.

– Og jeg fikk stillingen, etter en prøveperiode. Den var på fire uker. Men jeg oppnådde fast jobb allerede etter tre uker!

– Jeg har jo alltid hatt en drøm om å jobbe med dyr, så jeg trives så godt. På Alna er vi fem ansatte gjennom HELT MED. Vi står for det daglige stellet av hestene, som å fore dem, møkke, bytte vannkar, strigle dem, og gi dem mosjon. (Å ri på dem.) Jeg kommer til å bli lenge på Alna.

Pernille mener politikerne kunne ha vært mye flinkere til å hjelpe unge uføre til å få fast arbeid.

– Politikerne burde gi mye mer penger til det. Jeg kjenner mange, som er uten jobb, som både vil og kan jobbe, men som fortsatt likevel ikke får jobb.

– Ja, og så bør det bli flere aktiviteter for folk med lærevansker. Jeg vet at det også er mange, som ønsker- og som har behov for tilrettelagte aktivitets-tilbud.

Pernille bor sammen med moren sin, men er klar på, at hun vil kjøpe sin egen leilighet. En bolig, der det er plass til, at andre kan sove over. Nå snart. Men hvordan? Det er et spørsmål og en problemstilling hun adresserer til politikerne.

Pernille Sofie Julin Bjerknæs

– Det er viktig, at personer med lærevansker også får mulighet til å eie sin egen bolig. Politikerne må tre til, de må gi penger, og legge til rette for dette.

Mor til Pernille bryter inn; hun har et tips:

– Hva om ingen får tillatelse til å føre opp høyblokker, uten at det settes av en etasje, der det bygges leiligheter for unge uføre, som selges til kostpris?

Pernille skal stemme ved høstens valg. Det har hun bestemt seg for. Men på hvilket parti?

– Det vet jeg ikke ennå. Jeg synes det er så uklart hva de forskjellige partiene står for.

Engasjer deg lokalt i din bydel!

Vi trenger medlemmer til rådene for personer med funksjonsnedsettelse

Etter kommunevalget skal det utpekes nye medlemmer til *rådene for personer med funksjonsnedsettelse*. Rådene er en viktig påvirkningsarena for livskvaliteten til vår gruppe. Perioden for rådene følger fire-årsperioden for kommunevalg. Nye råd blir derfor utpekt høsten 2023.

I Oslo er det et sentralt råd som jobber mot byrådet og bystyret, med tilsvarende lokale råd i alle bydeler.

Om det sentrale rådet skriver Oslo kommune:
Rådet skal bidra til å sikre en bred, åpen og tilgjengelig medvirkning fra personer med funksjonsnedsettelse.

Rådet har rett til å uttale seg i alle saker som gjelder personer med funksjonsnedsettelse. Saker skal forelegges rådet av byrådet og bystyret. Det skal etableres rutiner som sikrer at rådet mottar sakene på et så tidlig tidspunkt i saksbehandlingen, at rådets uttalelse har mulighet til å påvirke utfallet av saken. Uttalelsene skal følge saksdokumentene til det organet som avgjør saken endelig.

Rådene i bydel

Rådene skal jobbe med et bredt utvalg av saker innenfor områder som er delegert til bydel. Men det jobbes også med sentrale saker, som for eksempel bidrag til høringssvar på sentrale dokumenter. Et nylig eksempel fra bydel Grorud var at rådet ble forespurt på utkast til bydelens innspill for likhet i bydelenes praktisering av BPA. Rådet var sterkt kritisk til bydelens innspill, som førte til at administrasjonen utforma et nytt og langt bedre innspill.

Rådene kan også ta opp saker på eget initiativ. Som medlem har du derfor mulighet til å påvirke ting som skjer i din bydel, og som berører hverdagen for deg eller din nærpersion! Hvis ikke vi forteller politikere og administrasjon hvor skoen trykker, hvem skal da gjøre det?

Hvem foreslår kandidater?

Rådene er sammensatt av bydelspolitikere og representanter fra interesseorganisasjonene. Medlemmene skal representere og ivareta behovene til alle innbyggere med funksjonsnedsettelse.

NFU er del av SAFO sammen med Norges Handikapforbund (NHF) og Foreningen Norges Døvblinde (FND). SAFO Oslo fremmer våre forslag til kandidater. Målet er at både NHF og NFU skal være representert med minst én person hver i alle bydeler. Vi har engasjerte medlemmer som fortsetter i noen bydelsråd, men vi trenger flere som er opptatt av forholdene for utviklingshemmede og personer med funksjonsnedsettelse. Flere etterlyser også gode kollegaer for å diskutere lokale saker. Vi trenger både faste medlemmer og varamedlemmer.

Hva innebærer det å være folkevalgt rådsmedlem?

SAFO/FFO har gått sammen om å lage et opplæringsprogram for medlemmer i rådene. Vi vil framover følge opp rådsmedlemmene tettere slik at den enkelte skal kunne føle seg trygg i rollen sin.

Som rådsmedlem blir du regna som folkevalgt på lik linje med andre som sitter i folkevalgte organ med samme rettigheter og plikter. Det betyr at du får møtegodtgjørelse og har krav på å få dekket tapt arbeidsinntekt etter fastsatte regler. Vi erfarer at de fleste bydeler gjennomfører sine møter på ettermiddag/kveldstid og at det holdes 4-6 møter i året.

Du finner også mer informasjon om råd på:

https://www.bufdir.no/fagstotte/produkter/radene_for_personar_med_funksjonsnedsetting_rettleiar/

Ønsker du å være med å påvirke lokale beslutninger og representere NFU/SAFO i din bydel? Ta kontakt om du kan stille selv eller kjenner noen vi bør spørre.

Ta kontakt med Mona Olsen, NFU Oslo, tlf: 916 66 702 eller meolsen87@gmail.com

Det er valg, men hvem skal jeg stemme på?

Oslo kommune har forpliktet seg til å følge *FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne*, også omtalt som CRPD, i alt sitt arbeid. Men det er politikerne som prioriterer. Derfor er det å bruke stemmeretten sin ved valg viktig. Men det kan være vanskelig å vite hvilket parti man skal stemme på. Partiene har forskjellig «grunnsyn» for hvordan et samfunn bør styres og organiseres, og hva kommunen skal bruke penger på. I *Oslo for alle* ønsker vi å sette søkelyset på det som er viktig for NFU og våre medlemmer; at politikerne ønsker å bidra til full likestilling i et **samfunn for alle**.

Det er mange partier og grupper som stiller til valg i Oslo. For full oversikt kan du sjekke: <https://www.oslo.kommune.no/politikk/valg/>. Vi har valgt å fokusere på de ni største og vanligste partiene. Som dere ser arrangerer NFU Oslo valgdebatt med disse partiene **tirsdag 22. august**, se side 1.

Vi har også spurt partiene om hvilke saker de vil prioritere for mennesker med utviklingshemming og funksjonsnedsettelse for neste valgperiode som er 2023-2027. Svarene vi har fått finner du nedenfor.

Oslo for alle har også sett på hva partiene skriver om vår gruppe i partiprogrammene til de samme partiene. Der har de flere saker enn det de har hatt anledning til å svare på den lille plassen vi ga dem for å beskrive prioriteringer. Det blir for langt å få disse inn i bladet, så den oversikten vil vi sende ut til medlemmene som nyhetsbrev i e-post om valg. Ønsker du å lese mer om hva de enkelte partiene mener generelt, er programmene tilgjengelige på hjemmesidene til det enkelte partiet.

Det er valg, men hvem skal jeg stemme på?

Vi har spurt partiene om hvilke saker de vil prioritere for mennesker med utviklingshemming. Her er svarene vi har fått, i alfabetisk rekkefølge:

Arbeiderpartiet

Arbeid: Arbeiderpartiet viktigste mål er arbeid til alle, dette innebærer også at det er behov for flere VTA-plasser. Vi ønsker å gi VTA-bedriftene flere og ulike typer arbeidsoppdrag gjennom inkluderende anskaffelser og reserverte kontrakter.

Skole/utdanning: Vi ønsker at retten til spesialundervisning videreføres og deles opp i tre rettigheter: rett til individuelt tilrettelagt opplæring, rett til personlig assistanse og rett til fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemidler.

Bolig/husleie: Oslo Arbeiderparti ønsker en boligpolitikk som gjør det enklere for folk å komme inn på boligmarkedet. For Oslo Arbeiderparti er det avgjørende med en sosial boligpolitikk som sikrer nok boliger, i tillegg til å gi mer forutsigbarhet til beboere.

BPA: BPA-ordningen skal være et likestillingsverktøy som gir muligheten til å leve et likeverdig, aktivt og selvstendig liv. BPA ordningen i Oslo må forbedres, kompetansen om ordningen må styrkes og søknader må praktiseres likt, uavhengig av bydel.

Helse: Vi ønsker at alle skal sikres hjelp når de trenger det, uavhengig av personlig økonomi og hvem man er. Vi må spesielt sikre at barn og unge med funksjonsnedsettelse får et godt

tjenestetilbud med en fast koordinator, som også sikres ved flytting.

Universell utforming: Krav til universell utforming er forankret i FN-konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). I Oslo skal dette ligge til grunn for alt det Ap- ledede byrådet gjør. Det må brukes mer penger på UU i neste bystyreperiode.

Transport: Vi må sikre at kollektivtrafikken er universelt utformet. Oslo kommune må følge opp Ruter tett, slik at ordningen med tilrettelagt transport fungerer tilfredsstillende. Transport skal ikke være til hinder for deltakelse i samfunnet.

Fremskrittspartiet

Arbeid: De som kan og vil skal få utnyttet sin reelle arbeidsevne. Dette er positivt for den enkelte, men også for samfunnet. Vi vil etablere flere VTA-plasser for at flere skal få muligheten til å delta i arbeidslivet, og vi vil bevilge mer penger til hjelpemidler for funksjonsassistanse i arbeidslivet.

Skole/utdanning: Vi vil styrke individuelt tilrettelagte tilbud for dem som trenger det, både på skolen, i arbeidslivet og på fritiden. Det er viktig at den enkelte får mulighet til å prestere på sitt eget nivå og får tilpasset opplæring.

Bolig/husleie: Det skal legges vekt på hva slags bolig den enkelte og deres pårørende selv ønsker. Unge med funksjonsnedsettelse skal aldri plasseres i sykehjem mot egen vilje, og vi vil tydeliggjøre regelverket om funksjonshemmedes rett til å motta tjenester i valgfri bolig.

BPA: Vi vil at BPA skal være et likestillingsverktøy organisert under NAV, ikke som helsehjelp i kommunene slik det er i dag. Postadressen din skal ikke avgjøre om du får et godt eller dårlig BPA-tilbud, slik det dessverre er i dag.

Helse: Personer som på grunn av sykdom eller skade får nedsatt arbeidsevne, skal sikres rask rehabilitering, og nødvendige hjelpetiltak slik at de fortsatt kan delta i arbeidslivet. Rehabilitering og habilitering skal være rettighetsfestet.

Universell utforming: Det offentlige rom skal følge prinsippene for universell utforming, og den enkelte og deres pårørende skal ha størst mulig frihet til å utforme tjenestene de mottar. Vi vil også fjerne den nedre aldersgrensen for ledsagerbevis for barn med funksjonsnedsettelse.

Transport: Vi vil sikre en fleksibel TT-ordning i Oslo, slik at personer med nedsatt funksjonsevne ikke skal hindres i å ha et aktivt og selvstendig liv. Vi vil at T-banen, vognsett og stasjoner rustes opp, slik at tilbudet blir bedre, og universell utforming må prioriteres både fysisk, og i de digitale løsningene.

Høyre

Arbeid: Alle skal ha et dagtilbud eller en jobb å gå til, og skal føle seg som verdifulle bidragsyttere i samfunnet. Høyre vil skape flere HELT MED-stillinger og VTA-plasser. Vi vil jobbe for å øke andelen som jobber i det ordinære arbeidslivet sikre varig tilrettelagte arbeidsplasser.

Skole/utdanning: For mange barn og unge med utviklingshemming får ikke et godt pedagogisk tilbud i dag. Høyre vil at alle får et likestilt, likeverdig og inkluderende tilbud i barnehage og skole. Vi ønsker bl.a. egne opplæringskontorer som er som er spesialisert på utviklingshemming.

Bolig: Høyres mål er at alle skal få et botilbud som passer for seg, og at flere får mulighet til å eie egen bolig. Vi vil etablere varierte og mangfoldige bomiljøer uten institusjonspreg. Alle skal kunne velge hvor de skal bo og hvem de skal bo sammen med.

BPA: Vedtak om avlastningstilbud som gjøres i kommunene skal legge til rette for at den enkelte får et reelt fritt brukervalg i valg av tjeneste og person som utfører tjenesten. Det skal være én søknadsordning for all assistanse og BPA-ordninger. BTP skal være fleksibelt og tilpasset.

Helse: Ingen skal være kasteballer mellom sykehus og kommune. Høyre vil videreutvikle pakkeforløpene, som innebærer at man får god informasjon og følges tett opp over tid. Alle skal ha mulighet til å få en koordinator som er fast kontaktperson også for pårørende.

Universell utforming: Oslo skal være en by for både funksjonsfriske og beve-

gelseshemmede. Vi vil at alle offentlige rom og bygninger skal gjøres tilgjengelig for alle. Da må det stilles tydelige krav til kvalitet, bærekraft og universell utforming i prosjekter.

Transport: Høyre vil sikre at kollektivtransporten er universelt utformet. Vi vil også sikre nødvendig opplæring og kunnskap hos dem som gjennomfører transporttjenester. I tillegg ønsker vi at personer som bor i bofellesskap skal få ha tilgang til bil.

Kristelig folkeparti

Arbeid: Flere utviklingshemmede skal bli inkludert i arbeidslivet ved å stimulere næringslivet til å ansette flere, sikre at kommunen ansetter folk med ulikt funksjonsnivå, videreutvikle VAR og rekrutteringsordningen for mennesker med funksjonsnedsettelse.

Skole/utdanning: Evaluere finansieringen av spesialundervisningen, sørge for at hver skole har et spesialpedagogisk team og at PP-tjenesten er tilstede på skolene. Etablere karriereveiledningssentere i Oslo som kan bistå funksjonshemmede og utviklingshemmede.

Bolig: Det skal være nok og godt tilpassede kommunale boliger for funksjonshemmede. Rådgivning og oppfølging skal gis ved kjøp av egnet bolig med offentlig tilskudd. Både kortsiktige og langsiktige behov skal ivaretas ved kartlegging av boligbehov.

BPA: BPA skal tilrettelegge for gode, selvstendige liv, slik alle skal ha rett til i Oslo – uavhengig av funksjonsevne. Alle som har rett til BPA skal ha et

tilstrekkelig antall assistansetimer, og de med et mindre assistansebehov skal også få bruke BPA.

Helse: Vi ønsker at de som har vedtak om hjelpetjenester skal ha fritt brukervalg mellom ulike leverandører. Sikre like muligheter og kommunale tilbud i alle bydeler.

Universell utforming: Oslo skal være universelt utformet og tilgjengelig for alle. KrF vil lage konkrete handlingsplaner og sette av midler til dette, og spesielt følge opp plan- og bygningsloven om universell utforming på alle skoler.

Transport: KrF ønsker å sikre HC-plasser i hele byen, og et visst nivå at parkeringsplasser for andre som trenger bil for å komme seg rundt. Byen skal være tilgjengelig for alle.

Miljøpartiet de grønne

Arbeid: Vi vil bekjempe stereotypier og fordommer i arbeidslivet, for å sikre rettferdige ansettelses- og rekrutteringsprosesser og lønnet arbeid for innbyggere med funksjonsnedsettelse. Oslo skal være foregangsby for varig tilrettelagt arbeid (VTA).

Skole/utdanning: Alle barn skal få delta i skoleløp og oppleve mestring. Nærskolen skal være et reelt alternativ for barn med funksjonsnedsettelse. Individuelt tilpasset opplæring skal skje i klassemiljøet. For at alle med utviklingshemming skal få gjennomføre vgs på egne premisser, må tilbudet rustes opp og utvides.

Bolig/husleie: Tilgangen på tilgjengelige

boliger for personer med funksjonsnedsettelse er fortsatt for dårlig. Vi vil gjennomføre en helhetlig kartlegging av den kommunale bygningsmassen, og bygge flere boliger som er tilrettelagt for innbyggere som har spesielle behov.

BPA: BPA-tilbudet skal ikke avgjøres av alder, kjønn eller bydelstilhørighet. BPA-ordningen bør derfor finansieres av bykassa heller enn å være avhengig av økonomien i den enkelte bydel. Vi vil også prioritere fritid og samfunnsdeltagelse inn i tilbudet.

Helse: Vi vil jobbe for at folk med funksjonsnedsettelse får et godt helse- og omsorgstilbud, herunder koordinator, individuell plan, BPA, habilitering og rehabilitering og lærings- og mestringsaktiviteter. Vi vil jobbe for å få personer under 50 år ut av sykehjem i Oslo.

Universell utforming: Vi vil sørge for at det følger med midler og sikre samordning av innsatsen for å nå bystyrets mål om universell utforming av Oslo innen 2030, på tvers av kommunens etater. Brukermedvirkning tidlig i prosessen er avgjørende for et godt resultat.

Transport: Byens gater, holdeplasser og kollektivtransport skal være tilgjengelig for alle, året rundt. Universell utforming skal ligge til grunn, og vi vil fortsette arbeidet med å oppgradere gater, holdeplasser og kollektivtransport for å oppnå det.

Rødt

Arbeid: Retten til arbeid må bli reell, også for mennesker uten formell yrkeskompetanse og med ulike funksjonsnedsettelse. Personer med nedsatt funksjonsevne i arbeidsmarkeds-

bedrifter skal ha en lønn som fører til økonomisk selvstendighet, ikke en symbolsk godtgjørelse.

Skole/utdanning: Barnehager og skoler skal være tilgjengelig for alle. Nye bygg må være universelt utformet, tilgjengelighet i eksisterende bygg må sikres. Barnehager og skoler skal gi kunnskap om ulike funksjonsnedsettelse. Særskilt støtte skal gis til skoler som tilbyr tegnspråk som valgfag.

Bolig: Universell utforming skal være standarden ved nybygg og rehabilitering. Oslo skal ha plass til alle og innbyggernes behov skal gå foran utbyggernes interesser. Kommunen skal skaffe bolig når en ikke kan sørge for det selv. Uføre i kommunale boliger må få tidsbestemte kontrakter.

BPA: Et viktig likestillingsverktøy. Egen oppfatning av behov og spesialisthelsetjenestens uttalelser skal legges til grunn ved behandling av søknader. Ordningen skal praktiseres likt i alle Oslos bydeler, og vedtak skal følge den enkelte uavhengig av hvor i byen en bor.

Helse: Bydelsøkonomien må styrkes slik at mennesker med funksjonsnedsettelse og deres pårørende kan slippe å kjempe med bydelen for å få nødvendig hjelp, tilrettelegging og avlastning.

Universell utforming: Alle Oslo kommunes møtelokaler og andre offentlige arenaer skal være universelt utformet. På offentlige arrangementer i regi av kommunen skal det være tegnspråktolker. Kommunen må lage en handlingsplan for universell utforming av butikker, restauranter, kafeer og puber.

Transport: All kollektivtransport, alle holdeplasser og tilhørende infrastruktur i Oslo skal være universelt utformet. TT-tilbudet skal driftes av kommunen, og egenandelen på TT-reiser skal være lavere eller lik billettprisen på vanlig kollektivtransport. Taket på antall TT-reiser må fjernes.

Senterpartiet

Arbeid: Vi vil styrke Oslo kommunes rekrutteringsordning for personer med funksjonsnedsettelse, og belønne bedrifter som jobber aktivt for en mangfoldig og inkluderende arbeidsplass. Oslo kommune skal ta et særskilt ansvar for likestilling og motarbeider diskriminering.

Skole/utdanning: Vi vil sikre at spesialundervisning/-opplæring ikke gis av ufaglærte assistenter, men pedagogisk kvalifisert personale, samt styrke pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT). Vi vil bygge et lag rundt eleven.

Bolig/husleie: Vi vil sikre at også grupper som ellers ikke slipper til på grunn av språkvansker e.l., blir hørt i reguleringssaker. Uføre skal tilbys varige husleiekontrakter i kommunale boliger, og vi vil styrke Husbanken og tilskuddsordninger for tilrettelegging av eksisterende bygg.

BPA: Vi vil sikre at alle som har rett til BPA, får nok assistansetimer til å leve et selvstendig liv og delta i samfunnet, på egne premisser. Vi skal innfri kommunens plikt til å tilby BPA, også til dem som har et mindre assistansebehov, og sikre brukernes selvbestemmelse over BPA.

Helse: Vi vil jobbe for å øke antallet døgnplasser i psykisk helsevern for både barn og unge, med mål om en dobling av antallet plasser, og styrke det akuttpsykiatriske tilbudet i Oslo.

Universell utforming: Vi vil fjerne funksjonshemmende barrierer i bygg, anlegg, uteområder, kommunens IT-systemer og andre kommunale tjenester, og sikre universell utforming av kulturarenaer, skolebygg og kollektivtransport.

Transport: Vi vil sikre funksjonshemmede nødvendig dør-til-dør-transport, herunder assistanse og ledsaging, også i bilfrie soner, og øke antall HC-parkeringer. Vi vil utvide bruk av TT-kortet utenfor Oslo kommune og sikre at egenandelen på tjenesten blir lik enkeltbillett hos Ruter.

Sosialistisk venstreparti

Arbeid: SVs mål er arbeid til alle. Kommunen skal ha rause mål om inkludering av utviklingshemmede i arbeidslivet. Vi vil øke fokus på varig tilrettelagt arbeid, inkludert oppfølging og fleksible modeller som kan føre fram til fag- og svennebreve.

Skole/ utdanning: Den spesialpedagogiske kompetansen og veiledningen på skolene skal styrkes for å sikre at alle elever får bistand fra kvalifisert fagpersonale. Fagsentrenes arbeid i barnehager med forebyggende tiltak rettet mot språk og sosiale vansker skal styrkes.

Bolig/ husleie: SV vil styrke sosial boligpolitikk: flere ikke-kommersielle utleieboliger, flere Osloboliger og et løft for kommunale boliger. Vi vil trappe opp Oslobostøtta som gir leietakere i kommunale boliger husleiefratrekk og ta igjen vedlikeholdsetterslepet.

BPA: Kommunen skal utarbeide tydelige retningslinjer og sikre at alle som har rett til BPA får tilstrekkelig assistansetimer til å leve selvstendige liv. Bydelene skal ha lik tildelingspraksis og tilby BPA til dem som har et mindre assistansebehov.

Helse: Vi vil ha hele, faste stillinger som hovedregel, heltid bidrar til økt stabilitet for både innbyggere og ansatte. Det er viktig å sikre et godt tilbud av

fysioterapeuter, ergoterapeuter og logopeder og tilgang til terapibad i varmtvannbasseng.

Universell utforming: Oslo SV vil arbeide for at Oslo kommune ikke fraviker krav om universell utforming på noen samfunnsarenaer. Vi vil lage en plan for å sikre at organisasjoner, lag og foreninger får tilgang på egnede og universelt utformede lokaler og anlegg.

Transport: Alle skal ha tilgang til grønn transport. Vi vil vurdere å utvide Rosa Busser til andre grupper enn eldre. Mennesker med rett til TT-drosje og pasientreiser skal enkelt kunne få tidsriktige tjenester og bli kjørt av sjåfører med god opplæring.

Annet: Øke tilskudd til idrettsklubber med tilbud for barn og unge med funksjonsnedsettelse. Oslo kommune skal være en foregangskommune for mottak av flyktninger med nedsatt funksjonsevne. Vi vil styrke rådene og gjøre det enklere å oppnå reell påvirkning.

Venstre

Arbeid: Det å stå i arbeid er viktig for å føle på mestring. Det må bli enklere for mennesker med nedsatt funksjonsevne å delta i arbeidslivet. Venstre vil styrke tolketjenesten, jobbe mot diskriminering i arbeidslivet og sikre en mer helhetlig oppfølging for de som trenger det.

Skole/utdanning: Skolen skal være til for alle! Venstre vil styrke tolketjenesten i Osloskolen, etablere flere plasser ved spesialskoler- og klasser, og sørge for at skolene har nok lærere og spesialpedagoger. Gjennom økt frihet skal alle elever få en opplæring tilpasset sine behov!

Bolig: Alle Oslos innbyggere fortjener verdige boforhold. For å skape en tilgjengelig by for alle må kommunen stille krav til utbyggere. Venstre vil sørge for at kommunen dekker behovet for tilpassede boliger for personer med funksjonsvariasjon, i dialog med brukerorganisasjoner.

BPA: Tilgangen til BPA er avgjørende for at mennesker med funksjonsnedsettelse skal kunne leve frie og gode liv. I dag har tjenesten mange svakheter, og kvaliteten varierer. Venstre vil jobbe for at BPA-ordningen skal være like godt tilgjengelig og av like god kvalitet i alle bydeler!

Helse: En god helsetjeneste må være tilgjengelig. Venstre vil etablere lokale helsesentre med legevaktfunksjon på kveld og helger flere steder i byen, og vil sørge for at tilgangen på individuelt tilpasset hjelp styrkes. Dette krever økt kompetanse og ressurser i tjenestene.

Universell utforming: Venstre mener at det offentlige rom skal utformes menneskevennlig og etterfølge UU-kravene. Dette er særlig viktig for offentlige områder, som busser, skoler, legekontorer, handlegater og turområder. Alle Oslos innbyggere må kunne bevege seg i byen!

Transport: Venstre har vært en pådriver for at det skal bli enklere å reise kollektivt i Oslo for alle med nedsatt syn, hørsel og bevegelighet. Det samme gjelder for taktill merking langs fortau, gater og stier, og tilgangen til HC-parkering over hele byen. Dette må stå sentralt i byutviklingen!

Likepersons-treff

NFU Oslo inviterer til uformell prat for medlemmer/pårørende uten fast tema. Så dette er en invitasjon til dere som ønsker å snakke med andre i samme situasjon.

Vi håper at vi kan skape en arena hvor vi kan snakke om gleder, sorger og utfordringer, oppleve å bli lyttet til, samt gi hverandre råd og tips til hvordan håndtere utfordringer på en best mulig måte. Her blir veien til mens vi går.

Høsten 2023 treffes vi på Sagene samfunnshus den første torsdagen i måneden.

Tid: Torsdag 7.9., 5.10., 2.11. og 7.12. 2023 kl. 18.00-20.00

Sted: Sagene samfunnshus, River'n, Kristiansandsgata 2, 0463 Oslo

Meld deg på via lenke til påmeldingskjema på

<https://www.nfunorge.org/Fylkes-og-lokallag/Oslo-Fylkeslag/Aktiviteter/>

send e-post til oslofylkeslag@nfunorge.org, eller ring 22 39 60 50.

Louis leker

2. juni ble Louis leker arrangert for andre gang. Denne gangen foregikk det ved Holmenkollen. Lekene hadde 100 påmeldte, hvor 83 møtte opp til startstreken. Løypa var tilpasset slik at alle kunne gjennomføre og komme seg igjennom de 13 hindrene. Hindrene var laget slik at deltakerne skulle få bryne seg på presisjon, utholdenhet, treffsikkerhet, stemning, balanse og koordinasjon.

Lekene arrangeres av Åse Gilleberg og er et privat initiativ. Det er et flott arrangement som lar seg gjennomføre med mye innsats fra frivillige og sponsorer. NFU Oslo er nå så heldige at Åse også sitter i styret vårt. Vi gleder oss allerede til neste sommer. Da er datoen for Louies leker satt til 1. juni. Kryss av i kalenderen!

Svampkasting var en av mange artige aktiviteter. Masse glede og entusiasme.

Natursti på Sognsvann

29. april arrangerte DNT i samarbeid med NFU Oslo en ny **FTU-tur (friluftsliv tilrettelagt for utviklingshemmede)** med natursti og mulighet for tur rundt Sognsvann. Det var oppmøte på Sognsvann og naturstien var laget i sørenden av vannet. Ved bålplassen var det grilling og kos og deretter premieutdeling. Atter en flott dag i Oslo-marka.

To entusiastiske NFU-ere på Sognsvann. Marion Riisa og Hilde Slørdahl Conradi

Hva skjer i regi av NFU Oslo høsten 2023:

Politisk paneldebatt

Høstens store begivenhet er kommune- og bydelsvalg hvor NFU Oslo tar debatten med politikerne våre. Se side 1 i bladet. Åpent møte.

Tirsdag 22.august kl. 18.00

Kaffe og erfaringsdeling

Vi fortsetter med uformelle kvelder for mulighet til å møte likepersoner.

Vi møtes på Sagene samfunnshus, River'n, første torsdagen i måneden.

7. september, 5. oktober, 2. november og 7. desember kl. 18.00-20.00

Hest er best

Riding ved Alna ridesenter starter igjen. Høstens datoer er:

3. september, 1. oktober, 5. november og 3. desember.

Bad og vannlek på Røa bad

Her er ikke datoene avklart, men følg med. De kommer!

Julebord

Det skal bli julebord i år også! Tid og sted blir annonsert seinere.

Du finner informasjon om arrangementene og påmelding, via hjemmesiden vår NFU Oslo (www.nfunorge.org), e-post til oslofylkeslag@nfunorge.org eller telefon 22 39 60 50.

Arrangementene vil også bli annonsert på sosiale medier; Facebook og Instagram.

TV BRA

Har du sjekket ut TV BRA? TV BRA er en landsdekkende TV-kanal i sterk vekst, av, for og med utviklingshemmede i Norge. Sjekk ut tvbra.no og last ned TV BRA-appen.

Idrett og fritid

Det er en del idrettsforeninger i Oslo som har idrettsgrupper for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Sjekk ut om det er noe for deg: <https://www.nfunorge.org/Fylkes-og-lokallag/Oslo/Oslo-fylkeslag/Oslo-Fylkeslag/Fritidstilbud/>

Karde

NFU har i samarbeid med Karde utviklet e-læringsprogrammer både for mosjon, ernæring og egen mestring. Sjekk ut <https://www.karde.no/produkter/e-laering>